

03/22

Majetek státu a finanční prostředky Státního zemědělského intervenčního fondu

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2003 pod č. 03/22. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Mgr. Ing. Jiří Kalivoda.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření Státního zemědělského intervenčního fondu s majetkem státu a s poskytnutými finančními prostředky.

Kontrolu provedla skupina kontrolujících NKÚ z odboru životního prostředí a zemědělství v období od 3. 11. 2003 do 18. 3. 2004.

Kontrolovanou osobou byl Státní zemědělský intervenční fond (dále jen „SZIF“).

Kontrolovaným obdobím bylo období let 2002 a 2003.

SZIF podal proti kontrolnímu protokolu námitky, které byly vypořádány rozhodnutím vedoucí skupiny kontrolujících.

SZIF podal odvolání proti rozhodnutí o námitkách, které bylo vypořádáno usnesením Kolegia NKÚ.

K o l e g i u m NKÚ na svém XIII. zasedání, konaném dne 12. července 2004, s c h v á l i l o usnesením č. 10/XIII/2004 k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

Úvod

SZIF jako právnická osoba se sídlem v Praze byl zřízen zákonem č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů. Na základě tohoto zákona zároveň zanikl Státní fond tržní regulace v zemědělství a všechna jeho práva a povinnosti přešly na SZIF. Zákon č. 256/2000 Sb. byl změněn zákonem č. 128/2003 Sb., od jehož účinnosti SZIF náleží do působnosti Ministerstva zemědělství.

SZIF přísluší hospodaření s majetkem České republiky podle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

Nejvyšším orgánem SZIF bylo v kontrolovaném období devítičlenné prezidium, jehož předsedou je ministr zemědělství a místopředsedou náměstek ministra financí. Dalšími orgány SZIF jsou ředitel a dozorčí rada.

K povinnostem SZIF mj. patří předkládat prostřednictvím Ministerstva zemědělství

- Ministerstvu financí rozpočet SZIF na příslušný kalendářní rok a řádnou účetní závěrku včetně přehledu pohledávek a závazků ověřenou auditorem,
- vládě výroční zprávy o činnosti SZIF a čerpání finančních prostředků.

Finančními zdroji SZIF jsou mj. dotace ze státního rozpočtu účelově určené na provádění zákonem stanovených činností, dotace ze státního rozpočtu účelově určené na krytí správních výdajů, podpory poskytnuté Evropskými společenstvími nebo jiným zahraničním subjektem a prostředky z Národního fondu určené na provádění společných organizací trhu.

Kontrola byla zaměřena na prostředky (dotace) ze státního rozpočtu účelově určené na krytí správních výdajů.

Prostředky (dotace) ze státního rozpočtu účelově určené na krytí správních výdajů v letech 2002 a 2003 byly SZIF poskytovány prostřednictvím kapitoly 398 – Všeobecná pokladní správa, jejímž správcem je Ministerstvo financí. Tomuto orgánu je SZIF povinen předkládat údaje potřebné pro vypracování návrhu státního závěrečného účtu.

Návrh rozpočtu SZIF na příslušný kalendářní rok schvalovalo v kontrolovaném období prezidium SZIF. Celkový objem prostředků (dotací) určených na krytí správních výdajů SZIF stanoví zákon o státním rozpočtu ČR na příslušný kalendářní rok. Správní výdaje zahrnují výdaje spojené s činností zaměstnanců SZIF a úhrady výdajů členům orgánů SZIF.

Prezidiem SZIF byl v rámci celkového objemu prostředků (dotací) určených na krytí správních výdajů schvalován rozpočet v tomto členění:

- počet zaměstnanců,
- objem mzdových prostředků,
- objem ostatních neinvestičních prostředků,
- objem finančních prostředků na investice.

Přehled o rozpočtovaných a skutečně čerpaných finančních prostředcích určených na krytí správních výdajů v letech 2002 a 2003 je uveden v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1

	Rozpočet 2002 (v tis. Kč)	Skutečnost k 31.12.2002 (v tis. Kč)	Plnění v %	Rozpočet 2003 (v tis. Kč)	Skutečnost k 31.12.2003 (v tis. Kč)	Plnění v %
A. Příjmy	204 028	205 021	100,48	311 420	312 436	100,32
Neinvestiční dotace ze státního rozpočtu	167 778	167 778	100,00	237 208	237 208	100,00
Investiční dotace ze státního rozpočtu	36 250	36 250	100,00	74 212	74 212	100,00
Jiné příjmy (úroky, příjem od pojišťovny, ostatní)	0	993		0	1 016	
B. Výdaje	204 028	136 661	66,98	311 420	231 659	74,38
Neinvestiční výdaje	167 778	99 413	59,25	237 208	175 205	73,86
Investiční výdaje	36 250	37 248	102,75	74 212	56 454	76,07

Zdroj údajů v tabulce: SZIF.

Finanční prostředky určené na krytí správních výdajů nevyčerpané do konce příslušného roku se podle zákona č. 256/2000 Sb. převádějí do následujícího roku. Původně byly tyto prostředky určeny pro účely organizace trhu a poskytování podpor zemědělství, od účinnosti zákona č. 128/2003 Sb. jsou určeny na krytí správních výdajů SZIF v následujícím roce.

Čerpání finančních prostředků v roce 2003 bylo značně ovlivněno čerpáním mzdových prostředků ve výši pouze 62,7 %, zejména v důsledku neobsazení všech plánovaných pracovních míst (plánovaný a schválený evidenční stav zaměstnanců na rok 2003 byl celkem 400; k 31. 12. 2003 však bylo v evidenčním stavu pouze 325 zaměstnanců).

Poznámka: Právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění platném pro příslušné období.

Skutečnosti zjištěné kontrolou

I. Hospodaření SZIF s majetkem státu

1. Evidence majetku a jeho inventarizace

- SZIF porušil některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, zejména tím, že
  - v letech 2002 a 2003 nesledoval na podrozvahových účtech najatý majetek; tento nedostatek byl zjištěn již v roce 2002 i samotným SZIF, který však nepřijal žádná opatření k nápravě;
  - za rok 2002 neuchoval všechny inventurní soupisy, které je povinen uschovat po dobu pěti let po provedení inventarizace, a neprokázal provedení inventarizace části majetku (hardwaru na ústředí a nehmotného majetku celého SZIF);
  - za roky 2002 i 2003 měl vnitřními předpisy uloženo provést inventarizaci nehmotného majetku vlastního a cizího ke dni 30. 11. 2002, resp. ke dni 30. 11. 2003, což je v rozporu se zákonem o účetnictví, který provedení inventarizace k jinému termínu než k rozvahovému dni (tj. ke dni 31. 12.) u tohoto majetku neumožňuje. SZIF za rok 2002 provedení inventarizace nehmotného majetku neprokázal a za rok 2003 provedl inventarizaci nehmotného majetku ke dni 30. 11. 2003, sice v souladu s vnitřním předpisem, ale v rozporu se zákonem o účetnictví;
  - v některých inventurních soupisech za roky 2002 a 2003 vždy neuvedl způsob zjišťování skutečných stavů.

2. Škody a likvidace majetku

- SZIF porušil některá ustanovení zákona o účetnictví, zejména tím, že
  - za rok 2002 nezaúčtoval do účetního období roku 2002 všechny škody vzniklé na dlouhodobém majetku (celková částka 250 520 Kč) a obdobně v roce 2003 nezaúčtoval do účetního období roku 2003 všechny škody na dlouhodobém majetku (celková částka 475 110 Kč), které s příslušným obdobím věcně a časově souvisely. Dále nezaúčtoval manko týkající se odcizení počítače v hodnotě 29 878 Kč zjištěné při mimořádné inventarizaci v roce 2003 do účetního období, za které se inventarizací ověřuje stav majetku a závazků. Z těchto důvodů účetní závěrky ke dni 31. 12. 2002 a ke dni 31. 12. 2003 nepodávaly věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví;
  - se zpožděním (dodatečně) projednal až v říjnu 2003 vyřazení odcizeného automobilu Škoda Octavia, který již byl, dle sdělení SZIF, z evidence vyřazen ke dni 31. 12. 2002. Protokol o vyřazení majetku, který je účetním dokladem, který má být uschován po zákonem stanovenou dobu pěti let, SZIF nepředložil.
- SZIF nepostupoval v souladu s ustanovením zákona o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, tím, že
  - škodní události projednával v osmi případech se zpožděním šesti až dvaceti pěti měsíců od vzniku škody. Nevyužíval důsledně všechny právní prostředky při uplatňování a ochraně práv státu jako vlastníka majetku, neboť právo na náhradu škody neuplatňoval včas a zdoluhavým projednáváním škod si nezabezpečil dostatečné důkazy pro jejich soudní vymáhání. Jednalo se převážně o škody na vozidlech a odcizení notebooku s příslušenstvím. V případě ztráty notebooku se jednalo o škodu ve výši 168 334 Kč, způsobenou zaměstnancem SZIF v lednu 2001.

II. Finanční kontrola a vnitřní kontrolní systém

SZIF porušil některá ustanovení zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, tím, že

- nezajistil v zákonem stanovené lhůtě (do 1. 7. 2002) a v potřebném rozsahu zavedení systému finanční kontroly, a to např. tím, že
  - statut interního auditu nabyl účinnosti až dne 2. 12. 2002,

- směrnice pro výkon interního auditu nabyly účinnosti až dne 17. 4. 2003,
- systém oběhu účetních dokladů neumožňoval provádět předběžnou, průběžnou a následnou kontrolu – změna byla provedena až dne 9. 6. 2003;
- v oblasti interního auditu nevypracoval
  - v průběhu let 2002 a 2003 střednědobý plán,
  - za roky 2002 a 2003 roční zprávy o výsledcích finančních kontrol.

III. Zadávání veřejných zakázek

SZIF porušil některá ustanovení zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, zejména tím, že

- u veřejné zakázky na dodání hardwaru
  - nevymezil dostatečně předmět plnění, neboť nspecifikoval požadavky na síťové služby, nspecifikoval centrální síť ani požadavky na zabezpečení. V důsledku toho se nabídky jednotlivých uchazečů značně lišily obsahově i v cenách, proto nebyly objektivně srovnatelné;
  - vyloučil nabídku uchazeče, který nesplnil podmínku zadání, týkající se pevné ceny na zajištění servisu po celou dobu plnění veřejné zakázky, ačkoliv z obdobných důvodů vyloučil nabídky jiných uchazečů;
  - uzavřel smlouvu s vybraným uchazečem, v níž byly stanoveny rozdílné podmínky oproti zadání (např. předmět plnění nebyl řádně specifikován, nabídková cena nebyla stanovena jako cena nejvýše přípustná). Doba plnění byla v rozporu se zadáním stanovena vzhledem k technickému a morálnímu zastarávání v oblasti výpočetní techniky neúměrně dlouhá (3 roky). Celková cena dodávky byla stanovena ve výši 18 465 409 Kč, tj. o 747 237 Kč vyšší oproti nabídce.
SZIF uvedeným postupem vybraného uchazeče značně zvýhodnil;
- u veřejných zakázek na stavební opravy, rekonstrukci a modernizaci budovy
  - nestanovil v podmínkách obchodní veřejné soutěže kritéria tak, aby mohl provést hodnocení nabídek uchazečů optimálním způsobem;
  - zadával bez výběrových řízení další stavební práce, které měly být součástí předmětu plnění veřejné zakázky.
SZIF v letech 2002 a 2003 postupně realizoval stavební práce v celkové ceně téměř 21 mil. Kč. SZIF nezpracoval ucelený záměr a jednotlivé zakázky zadával bez náležité koordinace a návaznosti;
- u veřejné zakázky na dodávku softwaru

SZIF podcenil finanční a organizační nároky projektu informačního systému pro řízení SZIF a nedostatečně odhadl nároky na tento informační systém v souvislosti s přípravou vstupu ČR do EU. Nesprávnými odhady předávacích procesů a skutečných postupů byl veden postupně k uzavření smluv s obchodní společností na plnění dodávek v celkové ceně více než 28 mil. Kč, přestože na dodávku softwaru vyhlásil pouze jedinou obchodní veřejnou soutěž, na základě níž uzavřel s vybraným uchazečem smlouvu na veřejnou zakázku, jejímž předmětem plnění bylo zpracování informačního systému pro řízení SZIF za cenu nepřesahující 2,5 mil. Kč.

Při realizaci informačního systému se SZIF dostal do časové tísně, musel řešit problémy s řízením projektu a problémy řízení kvality. Řešení realizačních rizik vedlo k uzavírání nových smluv na projektové a řídicí služby s dalšími firmami. To vedlo k nepoměru mezi náklady na vlastní realizaci a zvýšenými náklady na služby řízení projektu, systémovou integraci a řízení jakosti. Celková nasmlouvaná částka na dodávku softwaru v průběhu let 2002 a 2003 činila více než 50 mil. Kč.

IV. Výdaje na zřízení platební agentury

Na základě nařízení Rady č. 1258/99, o financování Společné zemědělské politiky, a nařízení Komise (ES) č. 1663/95, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 729/70, bylo usnesením vlády ČR ze dne 23. 1. 2002 č. 102 uloženo ministru zemědělství zajistit plnou funkčnost platební agentury pro zemědělskou politiku v ČR do 31. 12. 2003. V době ukončení kontroly NKÚ (dne 18. 3. 2004) nebyla platební agentura SZIF plně funkční akreditovanou platební agenturou pro zemědělskou politiku v ČR.

Na informačních systémech zpracovaných pro SZIF, které jsou prioritou pro vybudování funkční platební agentury, se v kontrolovaném období let 2002 a 2003 smluvně podílelo celkem pět obchodních společností, kterým SZIF uhradil celkem téměř 43 mil. Kč. Zpracované informační systémy byly ke dni ukončení kontroly NKÚ neintegrovatelné a nedostatečné pro splnění podmínek nařízení Komise č. 1663/95, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 729/70, a Pokynů k tomuto nařízení.

Shrnutí a vyhodnocení

Při kontrole u SZIF byly zjištěny nedostatky zejména v oblastech:

- **hospodaření s majetkem státu,**
- **vnitřního systému finanční kontroly,**
- **zadávání veřejných zakázek,**
- **výdajů na zřízení platební agentury.**

Při kontrole hospodaření SZIF s majetkem státu bylo zjištěno v oblasti evidence majetku, jeho inventarizaci a ochraně porušení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, a zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

V oblasti vnitřního systému finanční kontroly SZIF nedodržel některá ustanovení zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě.

Při zadávání veřejných zakázek na dodání hardwaru, softwaru a na rekonstrukci budovy SZIF porušil v některých případech zákon č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

V oblasti výdajů a zřízení platební agentury kontrola NKÚ zahrnovala také ověření, zda bylo v souvislosti s vynaložením finančních prostředků ze státního rozpočtu dosaženo naplnění veřejných úkolů. V případě potřeby zajištění funkční platební agentury k naplnění deklarovaných cílů ve stanoveném termínu (do 31. 12. 2003) nedošlo, ačkoli bylo k tomuto účelu vynaloženo značné množství finančních prostředků (téměř 43 mil. Kč).

V době ukončení kontroly NKÚ (ke dni 18. 3. 2004) nebyla platební agentura SZIF plně funkční akreditovanou platební agenturou pro zemědělskou politiku v ČR.